

Újra kinyithat az Erkel Színház?

**Gulyás Dénes szerint
szükség van két operai játszóhelyre**

A kulturális bizottság ellenőrző testülete július 13-án hat tisztázatlan, visszaélés-gyanús ügyet tárgyalt. Ezek közül beruházási összegét tekintve a legjelentősebb az Erkel Színházzal kapcsolatos projekt, hiszen a tervek szerint a Köztársaság téren épülő komplexumot 25 éven keresztül 80 milliárdért bérelték volna vissza. A kulturális albizottság elnöke Gulyás Dénes (Fidesz) operaénekes több független szakértői véleményre hivatkozva azt állítja, az épület nem életveszélyes, s ezért a teátrum tatarozását és újbóli megnyitását szorgalmazza. A döntés hamarosan várható.

■ *Három esztendővel ezelőtt zárták be az Erkel Színházat. Akkor a bírek arról szóltak, hogy az épület életveszélyes és a helyére többfunkciós kulturális komplexum készül, amelyet évente 180 napon keresztül operajátzásra használhat a dalszínház...*

– A beruházás mind a mai napig nem indult el... Az albizottsági ülésen el is mondtam, hogy jegyzőkönyvek vannak a birtokunkban arról, hogy az Erkel Színház nem életveszélyes. Két szakértői vélemény is bizonyítja ezt, akárcsak az érintésvédelmi jegyzőkönyv és a legutóbbi, statikai vizsgálatok. Szócs Géza államtitkár is kapott ezekből, s neki is jeleztem, alkalmas arra az épület, hogy ismét előadásokat rendezzenek benne. Velem együtt úgy vélekedett, hogy a teátrumon el kellene végezni azokat a munkálatokat, amelyekre ennyi kiesett év után szükség van, s utána meg kellene nyitni. Ahogy az ülésen is elmondtam, az Operaházban napi kapcsolatban vagyok az emberekkel, akik

bármelyik pillanatban fel tudják venni a munkát. Könyörögnek azért, hogy bemelessenek a színházba.

■ *A beruházás kivitelezésére ezek szerint nincs esély?*

– A válság miatt ennek nagyon kicsi esélyét látom. Úgy vélem, jelen pillanatban három megoldás létezik: Az egyik hogy horribilis összegért mégis megépül az új komplexum, kérdés, hogy akkor mennyi pénz marad az Operaház rekonstrukciójára... A másik verzió szerint az Ybl-palotára egyedül kellene legkevesebb 15-16 milliárd forint. Az Erkel Színházra 3-5 milliárd, tehát a végösszeg úgy 20 milliárd forint körül járna. Persze, ez csak becslés. Vagy pedig minden marad így, ahogy van, s elhalasztjuk a dolgokat. Ezt tartanám a legrosszabb megoldásnak. Mindez ugyanis nemcsak abból a szempontból fontos, hogy lebontják vagy sem a teátrumot, hiszen ontjuk a Zeneakadémiáról a fiatal, tehetséges embereket, akiknek nincs hová

Kész a leltár?

A hagyománytisztelet és a reformok útvesztői

Idén Mahler-émlékévet ünnepel a zenei világ. Magyarországon Erkel-Mahler kettős jubileum van. A két zeneszerző születésének 200., illetve 150. évfordulója jó alkalom lenne arra, hogy az évfordulás kampányok egykoron jól beidegződött szocreál forgatókönyvének kliséit levetkőzve, kicsit mélyebben magunkba nézzünk és számot vessünk mindazzal, amit ez a kor- és pályatársait meglehetősen megosztó két zeneszerző, alkotói géniu-

szán messze túlmenően karmesterként és szervezőként a magyar operakultúráért tett. Igaz, ez idáig nem sok minden történt ennek feltárása érdekében, ebből azonban még nem érdemes messzemenő következtetéseket levonni, hiszen az ünnepi megemlékezések, emlékhangversenyek sorozata inkább a 2010–2011-es évadra helyezi a hangsúlyt. Még most sincs azonban késő, mivel a Mahler-évforduló a következő szezonra is átnyúlik, a honi

zenei infrastruktúra érdekében még a két idei jubilánsnál is több áldozatot hozó Liszt Ferenc születésének bicentenáriumával párosulva.

Vélhetően az ünnepi évad méltó felütésének szánták a 2010. szeptember 5-én, a Magyar Állami Operaházban elhangzott évadnyitó hangversenyt, az egykori budapesti operaigazgató, Gustav Mahler monumentális 2. szimfóniájával a műsoron, Fischer Ádám jelenlegi főzeneigazgató vezényle-

sulat van elveszőben az Ybl-palotában... Ha úgy döntenek, hogy megmarad a színház, a jövő évben újra lehetne már előadásokat tartani. Amikor pedig az Operaház felújítása megkezdődik, akkor a Köztársaság térre költözhetne a dalszínház.

■ *A Zeneakadémia bezárása miatt a szimfonikus zenekarok részéről is felmerült az ötlet, hogy szívesen használnák játszóhelyként az Erkel Színházat. De az életveszélyességre hivatkozva elutasították a javaslatot. Ha újranyitná a kapuit, akkor akár más produkcióknak is otthont adhatna, hiszen sokak szerint az Erkelben az akusztika jobb, mint az Ybl-palotában...*

– Ez így van, magam is igazolhatom, sokszor énekeltem az Erkelben... Nem beszélve arról, hogy kétszer annyi ember előtt lehet szerepelni, mint az Operában. Mindig vannak arról viták, hogy Magyarországon túl sok a zenekar. Mihez képest? Miért? Azért, mert valamivel jobbak vagyunk, azt miért kellene tönkretenni? Egy kétféle városnak nyugodtan lehet két operája. Párizsban négy van, Berlinben három... Lenne közönség. És tényleg a gyerekeinkről van szó.. Én egyébként abban hiszek, hogy akkor lehetne jól működtetni a dalszínházat, ha lenne két játszóhely, társulati formában, megreformált szerződési feltételekkel dolgoznának az emberek, szigorú követelményrendszernek megfelelően. A színház nem hitbizomány. S nem is „elfekvő”. De a megfelelő emberi és anyagi körülményeket is

meg kell teremteni ehhez, mert nem lehet valakit csak úgy, harmincöt év után kitenni az utcára. A szíve, a lelke, a hangszalagjai ott használódtak el... Nem lehet ezért ezeket az embereket megalázni, megtaposni. Most nincsenek olyan fizetések, amelyekből gond nélkül meg lehetne élni. Így a művészek stresszes állapotban vannak, úgy pedig nem lehet énekelni... De ez a zenészekre ugyanúgy igaz. Minden intézkedésnek, ami színházi ügyben történik, annak a művészet és a közönség érdekét kell szolgálnia.

■ *A vezetésnek is annak tudatában kell terveznie, hogy bányá játszóhelye van...*
– Egyébként úgy vélem, meg kell nézni ki a tulajdonos. A minisztérium. Akkor a tárcá döntse el, hogy mit akar a saját tulajdonával. A színház helyzete nagyon nehéz, de nem reménytelen. Az oktatás területének a harmonizálásra is szükség van. Régen szoros kapcsolat volt a Zeneakadémia és a dalszínház között, hiszen még főiskolás voltam, de már kicsi szerepekben felléphettem. A dalszínház vezetői is tanítottak az akadémián, és figyelemmel kísérték a fiatalokat. Most is ott kellene lenniük az összes vizsgán... Egy igazgatónak bent kell laknia a színházban, akárcsak a főzeneigazgatónak, egy szezonban csupán néhány hónapnyi ottartózkodás alatt nem lehet egy társulaton érdemi változást létrehozni. A főzeneigazgató „zenei ujjlenyomatának” rajta kellene lennie a színházon....

R.Zs.

menniük... Vidéki operajátszás már alig van... De a klasszikus értelemben vett társulat sem létezik már szinte sehhol. Az a felvevőpiac, ami miatt érdemes lenne a művészképzést folytatni Magyarországon, gyakorlatilag nincs. Több művészt képzünk, mint ahányan munkát tudunk adni. Közben pedig nincsenek énekórák, gyerek- és ifjúsági előadások... Ebből a szempontból is fontos az Erkel.

■ *A bizottsági ülés után mi a következő lépés? Ki és mikor dönt a színház további sorsáról?*

– A miniszter, a kormány, s remélem, ez záros határidőn belül meg fog történni. Az operaházi művészek bármikor örömmel jönnek. A társulat-építés miatt is lényeges a két teátrum. Hiszek a társulat, az egymásra halmozódó tudás és tapasztalat erejében. Az utóbbi időben éppen ez a tár-

tétel. Az ideai nyitőeseménnyel az Operaház szakítani látszik a több évtizedes tradícióval, amely szerint az évad szeptember 27-én, az Ybl által tervezett fényűző palota Erkel vezényelte 1884-es megnyitójának napján, Erkel Bánk bánjának előadásával kezdődik. („Az Opera a legszebb ajándék, amit nemzet királyától kaphat, 'kettejük kölcsönös egybeforrása nyilatkozik meg benne.'” (...) „Az Opera 'fénypont, mely ellátszik Szent István birodalmának minden vidékére.’” – lelkesedett a korabeli sajtó az épület megnyitásán.) A mához visszatérve, ez a szakítás akár jót is hozhat, ha a rutin, a megszokás helyébe friss és színvonalas, a korszellemet jobban kifejező intellektuális élmény lép, ami végső soron

új tradíció kezdetét is jelentheti. Itt és most azonban, a hangversenyéről készült szakmai beszámolókat egyöntetű tanúsága szerint, nem ez történt.

Az operaházi Mahler-koncertre meglehetősen felbolydult közegben került sor: fővárosi szomszédos zeneka-rokból áthívott vendégművészek, leváltások, elbocsátások, még ki sem nevezett balettigazgató, bizonytalan jövő. Mindehhez járult a tervezett újabb intézményi átszervezés örökös Damoklész-kardja, ami a rendszerváltás óta állandóan az Opera feje felett függ, de az elmúlt évtizedben jócskán lejjebb engedték. Ilyen zaklatott légkörben valóban nem lehet önfeledten ünnepelni. Az ünnep apropóján elgondol-

kodni azonban lehet és kell is: mi az, ami a magyar zenekultúra múltjából értékes, megtartásra érdemes, és mi az, amit valóban ki kell távolítani a múltból – a Zeitgeist – újító szelleme? Nem biztos, hogy fel kell rúgni a tradíciót, csak azért mert poros, ha nem jut helyette semmi jobb az eszünkbe. Lehet, hogy elég csak leporolni. Mahler kemény operaigazgató volt, reformjai érdekében következetesen megvívta a maga budapesti harcait. De volt víziója, jövőképe arról, hogy mit, kivel és hogyan szeretne elérni. Hosszú távra tervezett, és aláírt szerződése szerint elég idő állt volna rendelkezésére. Nem rajta múlt, hogy terveit végül nem tudta megvalósítani.

Eusebius